

Келісемін:
Тәрбие ісінің брынбасары
Г.Қ. Досқалиева
«4» қыркүйек 2023ж

«Әдебиет әлемі» үйірмесінің
жылдық жоспары

Үйірме жетекшісі: қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Оспанова Айнагуль Кармысовна

2023-2024 оқу жылы

ТҮСІНІК ХАТ

«Әдебиет әлемі» үйірмесі 4-6 сынып оқушыларына арналған. Үйірме аптасына 2 сағат, жылына 78 сағатқа берілген. Бұл үйірме оқушылардың әдеби мұраларға деген талғамын тәрбиелейді, рухани дүниесін кеңейтеді, ақыл-ойы мен ұлттық сана сезімін дамытуға ықпал жасап, ауызекі және жазба тілде байланыстырып сөйлеуін дамытады. Оқушылардың қазақ тілі мен әдебиет сабақтарына қызығушылығы мен функционалдық сауаттылығын арттыруға бағытталған.

Әдебиет әлемі үйірмесі арқылы оқушылардың рухани дүниесін байыта отырып, қазақ кеменгерлері атанған данышпан би – шешендердің шығармаларын насихаттау және тілдерін жаттықтыру, яғни ұлт шешендері шығармаларының мазмұнын аша білу болып табылады.

Үйірменің оқу материалына халық ауыз әдебиеті үлгілерін сабақ мазмұнына сай енгізу баланың алған білімін толықтырып, байытып жан-жақты дамуына дәйекті ықпал етеді. Оқушыларды шығармашылық ізденіс жұмыстарына баули отырып, би – шешендер мұраларын тани білуге және айшықты, әсерлі сөз қолданыстарына теориялық тұрғыдан талдау жасауға негізделген.

Сондықтан бұл үйірмеде оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттырып, ұлтымыздың асыл мұраларын дәріптейтіндей, жеке тұлғаны дамытып, оқуға деген қызығушылықтарын оятып, адамгершілікке, ізгілікке, сыйластыққа тәрбиелеп, еркін дамуына жол ашу көзделеді.

Мақсаты:

Ұлттық асыл мұраларымызды жан-жақты таныту арқылы ұлтжанды, халқымыздың сөз өнерін, әдет-ғұрпын, тілін ұлттық құндылық ретінде бағалайтын, функционалды сауатты, білімі мен білік дағдылары қалыптасқан, алған білімдерін өз қажеттілігіне қолдана білетін, ұлттық сана-сезімі оянған, сөйлеу әдебін меңгерген, ойы терең, рухани дүниетанымы бай, адамгершілігі жоғары, шығармашылықпен айналысатын тұлға қалыптастыру.

Міндеттері:

- Білімді дара тұлғаға бағдарлау (бейімдеу, дамыту, психологиялық үйлесімділік, өмірлік қажеттілік);
- Тілдік білімді функционалды тұрғыдан сұрыптау;
- Оқушыны зейінді ұстау;
- Пәнаралық байланысты сақтау;
- Әрекетшілдік-бағдарлылық ұстанымы (әрекетке үйрету, оқу жағдаятындағы әрекеттен өмірлік жағдаяттық әрекетке көшу, оқу танымдық әрекеттен оқушының өзіндік әрекетіне көшу);
- Алынған білімді бекіту және өзін-өзі бақылау;
- Шығармаларды образға салып оқи білуге;
- Алған әсерлерін айшықты тілмен жеткізе білуге;
- Шығармашылық және ізденіс жұмыстарына баулу;
- Өздігінен білім алуға үйрету функциясы.

Күтілетін нәтиже:

Ұлттық асыл мұраларымызды жан-жақты таниды. Халқымыздың сөз өнерін, әдет-ғұрпын, тілін ұлттық құндылық ретінде бағалай алады. Эстетикалық талғамы жоғары, функционалды сауатты, білім, білік дағдылары қалыптасқан, алған білімдерін өз қажеттілігіне қолдана білетін, ұлттық сана-сезімі оянған, сөйлеу әдебін меңгерген, ойы терең, рухани дүниетанымы бай, адамгершілігі жоғары, шығармашылықпен айналысатын тұлға қалыптасады.

Оқушының сөйлесім дағдыларын дамыту сатылап, олардың өзара сабақтастығына негізделіп жүргізіледі. Сөйтіп, негізгі деңгейдегі оқушы білімі сауаттылық дағдыларына табан тірейді де, бейіндік деңгейдегі сөз мәдениеті қалыптасады.

«Әдебиет әлемі» үйірмесінің тақырыптық-күнтізбелік жоспары

№	Тақырыптың атауы	сағат саны	күні, айы	Ескерту
1-2	Өткен дағдыларын, білімін, іскерлігін еске түсіріп, қайталау	2	05-07.09	
3	А.Құнанбайұлы «Адам болам десеңіз» өлеңі	1	12.09	
4-5	Мезгіл (Қыс,көктем,жаз, күз) Өлеңдер оқу.	2	14-19.09	
6-7	А.Құнанбайұлы «Қыс» өлеңі (сурет салу)	2	21-26.09	
8	Төрт түлік. Жылқы	1	28.09	
9	Отан туралы	1	03.10	
10	Мереке күндері	1	05.10	
11-12	Аты аңызға айналған батыр Бауыржан Момышұлы	2	10-12.10	
13	Достық туралы	1	17.10	
14	Менің отбасым	1	19.10	
15-16	Атамекен туралы мәтін,өлеңдер	2	24-26.10	
17	Табиғат туралы өлеңдер	1	31.10	
18-19	Ы.Алтынсарин «Өзен» өлеңі	2	02-07.11	
20	Аңыз әңгімелер.	1	09.11	
21	Асан Қайғының жер ұйықты іздеуі	1	14.11	
22	Әдеби ертегілер Ә.Тәжібаев «Толағай»	1	16.11	
23	Толағай тауы	1	21.11	
24-25	А.Байтұрсынов «Өгіз бен бақа»	1	23.11	
26	Кіріспе. Шешендік өнер тарихынан	1	28.11	
Шешендік өнер туралы түсінік				
27	Шешен сөйлеу сыры	1	30.11	
28-29	Дау шешетін дана сөздер	2	05-07.12	
30	Ұлттық шешендік өнер	1	12.12	
Түгел сөздің түбі бір...				
31-32	«Түгел сөздің түбі бір, түп атасы – Майқы би»	2	14-19.12	
33	Аяз бидің ғұмырнамасы	1	21.12	
34-35	Жиренше шешен – ақыл-парасаттың, тапқырлықтың символы	2	26-28.12	
36-37	Асан қайғы – тереңнен толғайтын сөз зергері	2	02-04.01	
38	Шығармаларының көркемдік ерекшелігі	1	09.01	
39	Асан қайғы шығармаларындағы жер-су атаулары	1	11.01	
40-41	Қазақ жыраулар поэзиясының атасы – Шалкиіз Тіленшіұлы	2	16-18.01	
42-43	Бұқар жыраудың даналық сөздері	2	23-25.01	
Би-шешендер шығармаларындағы сөз өнері				
44-45	«Бір ауыз сөзі мың ауыз сөзге татитын» Төле бидің төрелігі	2	30-01.02	
46	Төле би толғауларындағы метафора мен метонимия	1	06.02	
47-48	Дүниені дуалы аузымен бағындырған, киелі өнеріне табындырған Қазыбек бидің шешендігі	2	06-08.02	
49	Шығармаларында кездесетін аллитерация мен ассонанс	1	13.02	
50-51	Аты аңызға айналған ақыл – ой алыптарының бірі – Әйтеке би	2	15-20.02	
52	Әйтеке шығармаларындағы шендестіру	1	22.02	

53	Мөңке бидің өмір құбылыстарына берген бағасы	1	27.02	
54-55	Шығармаларының көркемдік ерекшелігіне талдау	2	29-05.03	
56-57	«Аузынан гүл, көзінен от төгілген» Бөлтірік шешеннің канатты сөздері	2	07-12.03	
58	Бөлтірік шешен сөздерінің көркемдік ерекшелігі	1	14.03	
59-60	Дүниетанымы терең, түйсігі ерен, білім-білігі кемел Сырым батыр	2	19-21.03	
61-62	Досбол шешеннің тапқырлыққа суарылған сөздері	2	26-28.03	
IV тарау. Абай әлеміндегі сөз өнері				
63	Абайдың «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінің тілі	1	02.04	
64-65	Жаңылтпаш айтып, жұмбақ шешіп, мақал- мәтел жаттайық.	2	04-09.04	
66-67	Халық ауыз әдебиеті	2	11-16.04	
68	Бесік жыры	1	18.04	
69-70	Төрт түлік жырлары	2	23-25.04	
71-72	Тазшанын өтірік өлеңдері	2	30-02.05	
73	Жұмбақ, мақал, жаңылтпаш.	1	07.05	
74-75	Қазақ балалар әдебиеті	2	09-14.05	
76-77	Ыбырай Алтынсарин.	2	16-21.05	
78	Ұлт ұстазы-Ахмет	1	23.05	

Пайдалануға ұсынылатын әдебиеттер:

1. Н.Төрекұлов. Даланың дара ділмарлары. Алматы, 2001
 2. Ай, заман – ай, заман — ай. II том, Алматы, 1998
 3. "Үш пайғамбар" кітабы
 4. М.Қожаев «Жеті жарғы». Шымкент қаласы, 1993
 5. «Сырымның шешендік сөздері» кітабы
 6. «Бес ғасыр жырлайды». I, II, III томдары
 7. Интернет материалдары
 8. Ғылыми – танымдық журналдар
 9. «Аңыз адам» журналы
 10. Баспасөз деректері
 11. Дау шешеді дана сөз. Алматы, 1996
 12. Абай. Энциклопедия. 1995
 13. М.Балакаев, Р.Әміров, Ө.Айтбаев «Сөз өнері». Алматы, 1999
- Қ.Өмірәлиев. Абай афоризмі. Алматы, 1993